

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZSM.422.17.2017.JW

Warszawa, 05 października 2017 roku

**Pan
Witold Waszczykowski
Minister Spraw Zagranicznych**

do Rzecznika Praw Dziecka w dalszym ciągu wpływają sprawy od obywateli polskich mieszkających wraz z dziećmi poza granicami kraju, w związku z ingerencją służb państw obcych w stosunki między rodzicami a ich dziećmi.

Analiza zgłoszeń wskazuje, że istotnym problemem jest nieznamość zagranicznych przepisów z zakresu prawa rodzinnego, które w niektórych krajach są bardziej rygorystyczne niż analogiczne regulacje polskie. Problemem jest również brak świadomości co do różnic kulturowych, w szczególności w zakresie wrażliwości społecznej na wszelkie sygnały wskazujące na zagrożenie dobra dziecka.

Wyjeżdżający za granicę Polacy często nie mają również wiedzy na temat przysługujących organom państwa obcego uprawnień w przypadkach naruszenia norm przyjętych w danym państwie. Zachowania, które w pewnym kręgu kulturowym są akceptowane i powszechnie praktykowane, w innym kraju mogą zostać uznane za niedopuszczalne, a nawet stanowić naruszenie miejscowych uregulowań prawnych.

Ważnym problemem jest również niska świadomość prawna w zakresie regulacji prawa międzynarodowego i europejskiego, określających jurysdykcję krajową w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej. Polscy rodzice często nie są świadomi, że w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej jurysdykcję mają sądy państwa, w którym dziecko ma miejsce stałego pobytu, bez względu na obywatelstwo dziecka.

Podjęmując czynności interwencyjne w sprawach zgłaszanych przez obywateli polskich zamieszkałych za granicą, Rzecznik Praw Dziecka ma ograniczone prawem

27 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

możliwości działania. Nie może żądać wyjaśnień od organów państw obcych, ani też inicjować postępowań przed zagranicznymi sądami i innymi instytucjami oraz uczestniczyć w tych postępowaniach na prawach strony.

Pomimo wskazanych ograniczeń każdorazowo polski Rzecznik Praw Dziecka podejmuje wszelkie możliwe, przewidziane prawem działania na rzecz wyjaśnienia sytuacji naszych obywateli mieszkających za granicą. W tym celu zwraca się o pomoc do polskich placówek konsularnych oraz podejmuje współpracę ze swoimi odpowiednikami w innych krajach.

Podczas dorocznego zjazdu Europejskiej Sieci Rzeczników Praw Dziecka w Tallinie, łotewski Ombudsman – Pan Juris Jansons zaprezentował kampanię informacyjną przeprowadzoną przez jego urząd we współpracy z Ministerstwem Spraw Zagranicznych oraz Ministerstwem Sprawiedliwości.

Kampania posługując się infografikami, które w przystępny sposób przekazują rodzicom planującym wyjazd do różnych krajów (np. Norwegii, Niemiec, Wielkiej Brytanii i Irlandii) informacje na temat obowiązujących w tych krajach uregulowań prawnych z zakresu prawa rodzinnego, standardów dotyczących sprawowania opieki nad dziećmi, świadczonej opieki zdrowotnej czy obowiązku edukacyjnego.

Plakaty dotyczące uregulowań w poszczególnych państwach podzielone zostały na cztery części, z których każda zawiera podstawowe informacje na inny, ważny z punktu widzenia wyjeżdżającego rodzica temat. Obok informacji dotyczących opieki zdrowotnej, w tym obowiązkowych szczepień i ubezpieczeń zdrowotnych, edukacji, właściwego sprawowania pieczy nad dziećmi, rodzice odnajdują tam również informacje dotyczące prawnych możliwości działania służb socjalnych w danym państwie.

Plakaty z infografikami zostały rozmieszczone na lotniskach, stronach internetowych łotewskich placówek dyplomatycznych oraz organizacji zrzeszających obywateli łotewskich mieszkających za granicą.

Na stronach internetowych polskich placówek dyplomatycznych w poszczególnych krajach znaleźć można informacje dotyczące m.in. pomocy udzielanej przez Konsula w sprawach z zakresu prawa rodzinnego oraz porady praktyczne mogące posłużyć obywatelom polskim osiedlającym się w obcych państwach. Zakres tych informacji różni się jednak pomiędzy poszczególnymi konsulacjami oraz w większości przypadków jest niewystarczający do rzeczywistych potrzeb.

W ocenie Rzecznika Praw Dziecka działania resortu spraw zagranicznych wymagają rozszerzenia i uzupełnienia, tak aby informacje dotarły do jak największej liczby Polaków planujących wyjazd na stałe z dziećmi poza granicę naszego kraju. Szeroko prowadzone kampanie edukacyjno-informacyjne mogą zapobiec wielu przypadkom, w których najbardziej poszkodowane są dzieci.

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 10 a ust 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2017 r. poz. 922), zwracam się do Pana Ministra o rozważenie możliwości zorganizowania kampanii edukacyjno-informacyjnej, której celem byłoby podniesienie świadomości społecznej wśród polskich rodziców, przede wszystkim w zakresie różnic istniejących w polskich i zagranicznych regulacjach dotyczących prawa rodzinnego, różnic kulturowych oraz różnic w funkcjonowaniu instytucji zajmujących się ochroną praw dziecka.

Jako Rzecznik Praw Dziecka, dostrzegając wagę oraz złożoność przedstawionego panu Ministrowi problemu pragnę zadeklarować pełną gotowość do podjęcia wszelkich działań celem wsparcia przedstawionej inicjatywy.

Podjęcie wieloaspektowych działań może być istotnym elementem przyczyniającym się do podniesienia świadomości prawnej wśród polskich obywateli emigrujących do państw obcych, a w konsekwencji do zmniejszenia liczby interwencji organów innych państw w sprawy rodzinne polskich obywateli.

Z wyrazami szacunku
Marek J. Malicki

Do wiadomości:
Pani Beata Szydło
Prezes Rady Ministrów